

آشنایی با منابع یادگیری

(منابع انسانی، منابع اطلاعاتی، مراکز و فضاهاى یادگیرى)

دکتر داریوش مطلبی

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری

صبا روشن ضمیر

www.ketab.ir



سرشناسه	: مطلبی، داریوش، ۱۳۵۱-
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با منابع یادگیری (منابع انسانی، منابع اطلاعاتی، مراکز و فضاهای یادگیری) / داریوش مطلبی، صبا روشن ضمیر
مشخصات نشر	: تهران: چاپار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۳ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۶-۱۶۷-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۵۳ - ۲۶۳.
موضوع	: یادگیری.
موضوع	: Learning
موضوع	: مراکز مواد آموزشی.
موضوع	: Instructional materials centers
موضوع	: منابع اطلاعاتی.
موضوع	: Information resources
موضوع	: یادگیری آزاد
موضوع	: Open learning
شناسه افزوده	: روشن ضمیر، صبا ۱۳۶۱-
رده‌بندی کنگره	: LB۱۰۶۰
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۰/۱۵۲۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۴۲۸۴۲۵



تهران: ۰۹۱۲۱۹۶۰۲۱۴ - ۸۸۸۹۹۶۸۰

آشنایی با منابع یادگیری (منابع انسانی، منابع اطلاعاتی، مراکز و فضاهای یادگیری)

داریوش مطلبی و صبا روشن ضمیر

چاپ اول: ۱۳۹۹ شمارگان: ۱۰۰۰

صفحه‌آرایی: کلینیک اطلاعات ایران

شابک ISBN 978-600-276-167-5 ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۶-۱۶۷-۵

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

قیمت: ۵۳۰۰۰ تومان

فهرست

۹	پیشگفتار.....
۱۱	مقدمه.....
۱۷	فصل اول. تعاریف و مفاهیم اصلی.....
۱۸	آموزش.....
۲۰	یادگیری.....
۲۲	مواد آموزشی.....
۲۳	منابع یادگیری.....
۲۵	مرکز مواد و رسانه آموزشی.....
۲۶	مرکز منابع یادگیری.....
۲۸	رسانه.....
۳۰	رسانه آموزشی.....
۳۱	فناوری.....
۳۲	فناوری آموزشی.....
۳۴	فناوری اطلاعات.....
۳۵	فناوری یادگیری.....
۳۶	خلاصه.....
۳۹	فصل دوم. یادگیری در عصر جدید و ضرورت توجه به منابع یادگیری.....
۴۱	یادگیری و آموزش از گذشته تاکنون.....
۴۲	مشکلات نظام آموزشی سنتی و ضرورت شکل گیر نظام یادگیری.....
۴۷	یادگیری مادام‌العمر جایگزین نظام آموزش رسمی.....

۵۲	تفاوت‌های نظام آموزش سنتی و نظام یادگیری
۵۷	یادگیری آموزی و ضرورت استفاد از منابع یادگیری
۵۹	خلاصه
۶۳	فصل سوم. منابع یادگیری و انواع آن
۶۴	ضرورت و اهمیت توجه به یادگیری در عصر اطلاعات
۶۸	منابع یادگیری
۷۱	انواع منابع یادگیری
۷۳	الف. منابع انسانی
۷۴	ب. منابع اطلاعاتی
۷۵	ج. مراکز و فضاهای یادگیری
۷۷	خلاصه
۷۹	فصل چهارم. منابع انسانی به‌عنوان منبع یادگیری
۸۱	والدین
۸۳	معلمان
۸۶	دانش‌آموزان و همسالان
۸۹	مشاوران اطلاعاتی
۹۱	روحانیان و علمای دینی
۹۳	خلاصه
۹۷	فصل پنجم. منابع اطلاعاتی به‌عنوان منبع یادگیری
۹۹	مجلات
۱۰۱	کتاب
۱۰۳	انواع کتاب از نظر شکل
۱۰۳	۱. کتاب چاپی
۱۰۳	۲. کتاب الکترونیکی
۱۰۴	منابع مرجع
۱۰۵	۱. دایره‌المعارف
۱۰۹	۲. فرهنگ‌ها
۱۱۳	۳. سالنامه‌ها و سالنامه‌ها

۱۱۵	۴. کتابشناسی ها
۱۱۷	۵. زندگی نامه ها
۱۲۰	۶. منابع جغرافیایی
۱۲۲	منابع دیداری و شنیداری
۱۲۳	منابع الکترونیکی
۱۲۴	۱. کتابخانه های دیجیتالی
۱۲۵	۲. پایگاه اطلاعاتی
۱۲۶	۳. گروه های الکترونیکی
۱۲۷	۴. منابع چند رسانه ای
۱۲۹	۵. اشیای یادگیری
۱۳۱	۶. وب سایت ها
۱۳۱	خلاصه
۱۳۵	فصل ششم. مراکز و فضاهای یادگیری
۱۳۸	مراکز و نظام های یادگیری
۱۳۹	۱. کتابخانه ها
۱۴۹	۲. آرشیوها
۱۵۰	۳. مرکز مواد و وسایل آموزشی
۱۵۱	۴. اینترنت
۱۵۶	۱. وب جهانگستر
۱۵۸	۳. پست الکترونیکی
۱۵۹	۳. اتاق های گفت و گو
۱۶۱	فضاهای یادگیری
۱۶۲	۱. مساجد و مراکز دینی
۱۶۴	۲. موزه ها
۱۷۰	۳. پارک ها
۱۷۲	۴. نمایشگاه ها
۱۷۶	۵. همایش ها
۱۷۷	خلاصه

پیشگفتار

عصر حاضر که از آن به عصر اطلاعات تعبیر می‌شود، تحت سیطره شدید فناوری اطلاعات و ارتباطات است؛ تغییرات مبتنی بر فناوری به حدی گسترده است که همه حوزه‌ها، اعم از زندگی اجتماعی، اقتصاد، سیاست و فرهنگ ناگزیر است خود را با آن همراه سازند. در این مسیر حوزه‌های متکی بر دانش بیشتر آسیب‌پذیر هستند و نیازمند تلاش بیشتر. کمتر نظریه و دانشی وجود دارد که بتواند برای مدت‌ها دوام بیاورد و نیازی را برآورده سازد. در چنین دنیایی وظیفه مراکز تعلیم و تربیت شامل مدارس و دانشگاه‌ها سنگین و اهمیت مشاغل چند برابر است. باید فراگیران را با مهارت‌های دستیابی و استفاده از اطلاعات درست در زمان مناسب آشنا سازند. مراکز آموزشی مانند جوامع سنتی صرفاً نمی‌توانند یک‌سری محفوظات و معلومات را در ذهن فراگیران انباشته کنند و انتظار داشته باشند که آن‌ها بتوانند در آینده فرد موفق‌تری برای جامعه باشند؛ بلکه باید مجموعه‌ای از مهارت‌ها را به فراگیران آموزش دهند و کمک کنند تا آن‌ها در صورت نیاز به اطلاعات، با استفاده از این مهارت‌ها، بتوانند نیاز اطلاعاتی خویش را تأمین سازند.

منابع یادگیری، به منابعی اطلاق می‌شوند که فراگیران از آن‌ها نه

به عنوان منبع درسی، بلکه برای یادگیری بیشتر و رفع نیازهای اطلاعاتی غیردرسی خویش بهره می گیرند. این منابع در قالب کتاب های علمی و مرجع، کتاب های الکترونیکی، منابع دیداری و شنیداری و حتی منابع انسانی، مراکز و فضاهای یادگیری در پیرامون فراگیران پراکنده اند و فراگیران برای استفاده از این منابع بایستی مهارت های لازم را کسب کنند.

کتاب حاضر به منظور آشنایی دانشجویان با منابع یادگیری و مهارت های استفاده از آن ها، در هشت فصل و برای تدریس در درس «روش های استفاده از منابع یادگیری» به ارزش دو واحد درسی در مقطع کارشناسی علوم تربیتی به شرح زیر تدوین شده است:

فصل اول. تعاریف و مفاهیم اصلی

فصل دوم: یادگیری در عصر جدید و ضرورت توجه به منابع یادگیری

فصل سوم: منابع یادگیری و انواع آن

فصل چهارم. منابع انسانی به عنوان منبع یادگیری

فصل پنجم. منابع اطلاعاتی به عنوان منبع یادگیری

فصل ششم. مراکز و فضاهای یادگیری

فصل هفتم. آشنایی با مهارت های یادگیری

فصل هشتم. یادگیری در عصر اطلاعات